

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์แบบมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกัน

Participatory GIS for Joint Management of Natural Resource and Environment

แพร่พรรณ เหมวรรณ*

บทคัดย่อ

บทความนี้ได้วิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงานด้านระบบภูมิสารสนเทศศาสตร์ (Geographic Information System: GIS) ในแนวทางที่แตกต่างไปจากรูปแบบทั่วไป นั่นคือ ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์บนฐานการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมหรือที่เรียกสั้นๆ ว่า “พีจีไอเอส” (PGIS or Participatory GIS) โดยที่มุ่งอธิบายถึงหลักการและบทบาทของพีจีไอเอสที่แสดงถึงการนำเสนอรายละเอียดทางพื้นที่ หรือสภาพทางภูมิศาสตร์ให้อยู่ในรูปแบบที่น่าเชื่อถือผ่านเครื่องมือจัดการสารสนเทศเชิงพื้นที่ โดยมีความเชื่อมโยงกับองค์ความรู้ท้องถิ่น (Local Knowledge) อันเป็นผลจากสภาพทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ของผู้ใช้ทรัพยากรในพื้นที่ รวมทั้งได้แสดงถึงพัฒนาการของโครงการวิจัยต่างๆ ในประเทศไทยที่นำเอาพีจีไอเอสมาใช้ในการดำเนินงานตั้งแต่ในยุคเริ่มแรกมาจนถึงปัจจุบัน อันแสดงถึงแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงของพีจีไอเอสในทิศทางที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์อย่างมีส่วนร่วม การแสดงรายละเอียดเชิงพื้นที่ องค์ความรู้ท้องถิ่น ข้อมูลเชิงพื้นที่ภูมิศาสตร์

Abstract

This article analyzes the efficiency of different operations of the geographic information system (GIS) from conventional patterns. It is the geographic information system which is based on participatory operations or is called PGIS (Participatory GIS). The article has explained the principles and functions of PGIS which reliably expresses both the spatial display or geographical condition through geo-spatial information management tools, as well as the local knowledge which is affected from social, cultural, and economic conditions of a user of resources in that place. Moreover, the article has expressed development of several research projects in Thailand which employs PGIS from

* อาจารย์ประจำภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร